

METSONLEHTIÄ

Uutiskirje 7-8 / 2003

19. joulukuuta 2003

Julkaisijat: Maa- ja metsätalousministeriö ja Ympäristöministeriö

YHTEISTOIMINTAVERKOSTOJEN KOKEILUHANKKEET VALITTIIN

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat valinneet hankkeet Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) verkostohankekokeiluun. Valituiksi tulivat Hämeen-Uudenmaan metsäkeskuksen hanke-ehdotus *Hämeen Metso*, Länsi-Uudenmaan metsänhoitoyhdistyksen Lohjan Seudun *MetsäVasu* eli Lohjan seudun metsäluonnon vapaaehtoisen suojelun toimintamalli, Pohjois-Karjalan metsäkeskuksen ehdottama *Keski-Karjalan lehtoverkosto* ja Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen *Merestä metsäksi* -hanke. Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen hanke ulottuu myös Rannikon metsäkeskuksen alueelle. Lisäksi ministeriöt hyväksyivät tulevien yhteistoimintaverkostojen arviointia koskevan Suomen ympäristökeskuksen tutkimushanke-ehdotuksen.

Neljä hanketta valittiin

Hämeen Metson tavoite on edistää talousmetsien monimuotoisuutta ja toteuttaa metsänomistajien kiinnostuksen mukaisia vapaaehtoisia toimenpiteitä erityisesti lehdoissa ja harjujen paahderinteillä. Lohjan seudun *MetsäVasussa* selvitetään maanomistajien halukkuutta osallistua metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. *Keski-Karjalan lehtoverkosto* kannustaa metsänomistajia ja muita paikallisia tahoja toimimaan yhteistyössä Suomen itäisimmän lehtokeskusalueen luontoarvojen säilyttämiseksi. *Merestä metsäksi* -hanke pyrkii lisäämään rannikon metsänomistajien ja suuren yleisön tietoa maankohoamisrannikon metsien ja ranta-alueiden ainutlaatuisuudesta ja alueen metsien monimuotoisuuden edistämismahdollisuuksista.

Nyt valittuihin neljään kokeiluhankkeeseen on tarkoitus käyttää kolmivuotiskautena maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön varaamia määrärahoja yhteensä enintään 2 miljoonaa euroa. Verkostohankeissa osa valtion varoista käytetään yhteistoimintaverkoston rakentamiseen, mutta suurin osa rahoituksesta varataan maanomistajille maksettaviin palkkioihin ja korvauksiin kokeilualueilla.

Kokeiluhankkeet valittiin hakukilpailun perusteella. Kilpailun toiseen vaiheeseen pääsi yhteensä kolmeoista hanketta, joista lopulliset kokeiluhankkeet va-

littiin. Ministeriöt arvioivat kaikki toisen hakuvaiheen hanke-ehdotukset hyvätaoisiksi ja toteutuskelpoisiksi.

Lisätietoja:

Apulaisosastopäällikkö Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö, p. (09) 1605 3351, 040-717 1698
Ylitarkastaja Sinikka Jalasjoki, maa- ja metsätalousministeriö, p. (09) 1605 2414, 040-5373754
Projektipäällikkö Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö, p. (09) 1603 9350
Ylimetsänhoitaja Pirkko Isoviita, ympäristöministeriö, p. (09) 1603 9575

Hankkeiden yhteyshenkilöt:

Ympäristöasiantuntija Päivi Martinmaa-Koivisto, Metsäkeskus Häme-Uusimaa, p. (03) 882940, 040-543 7123
Toiminnanjohtaja Kari Korpi, Länsi-Uudenmaan metsänhoitoyhdistys ry, p. (019) 3293
Metsäluontopäällikkö Jarkko Partanen, Pohjois-Karjalan metsäkeskus, p. (013) 253 220
Ympäristöpäällikkö Irmeli Ruokanen, Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus, p. (08) 843 5511
Vanhempi tutkija Eeva Primmer, Suomen ympäristökeskus, p. (09) 403000

LUONNONARVOKAUPAN SALDO 2003

Maanomistajat lähtivät innokkaasti mukaan luonnonarvokauppaan. Kokeiluhanke alkoi toukokuussa 2003, ja vuoden loppuun mennessä yli 140 maanomistajaa oli tarjonnut kohteita yli 1300 hehtaarin verran. Rahaa sopimuksia varten on varattu 400 000 euroa vuosittain. Vuonna 2003 rahasummalla suo-

jeltiin 228 hehtaaria metsää 10 vuodeksi. Sopimus tehtiin 31 maanomistajan kanssa 38 kohteesta. Hinta vaihteli 20-280 €/ha/v välillä ja keskihinta oli 170 €/ha/v. Kooltaan alueet ovat keskimäärin 5,8 hehtaaria. Pie-nimmät kohteet ovat alle hehtaarin ja suurin noin 50 hehtaaria.

Sopimukset vaihtelevat sisällöltään. Useimmilla koh-teilla metsänhoitotyöt on kielletty. Seitsemässä sopi-muksessa, joiden yhteispinta-ala on 68 hehtaaria, on erillinen hoitosuunnitelma, joka velvoittaa maanomis-tajan lisäämään alueen luontoarvoja. Yleensä tämä tarkoittaa lahoppuun tuottamista. Kohteiden valintaan vaikutti luontoarvot ja maanomistajan hintapyyntö. Luontoarvojen määrittelyssä käytettiin apuna luon-nonsuojelubiologisia kriteereitä.

Sopimuskohteiden joukossa on 16 runsaslahopuustois-ta kangasmetsää, 4 lehtoa, 3 maankohoamisranni-kon metsää, 3 puustoista perinneympäristöä, 2 tulva-metsää, 1 korpi, 2 majavatuhoaluetta, 2 palanutta aluetta, 4 monimuotoisuuden lisäämisaluetta ja 1 kal-lialue.

Kaikkiaan arvioitiin yli 70 maanomistajan kohteet, joi-den yhteispinta-ala oli noin 800 hehtaaria. Arvioiduis-ta kohteista 30 maanomistajan kanssa ei syntynyt sopi-musta. Alueilta ei löytynyt riittävästi luontoarvoja tai neuvottelut eivät johtaneet sopimuksen syntymiseen. Joukossa oli myös muutama metsälain mukaan suo-jeltava kohde. Sopimuksesta neuvotellaan yhä 17 maanomistajan kanssa ja keväällä 2004 jatketaan maastokäyntejä ilmoitusten saapumisjärjestyksessä. Tavoitteena on löytää varsinkin muita kuin runsasla-hopuustoisia kangasmetsiä.

Lisätietoja:

Leena Gustafsson, Lounais-Suomen metsäkeskus02-5226 228 / 040-5253 228, leena.gustafsson@metsakeskus.fi

METSO-HANKKEET ETENEVÄT

Luonnonsuojelun alueiden elinympäristöjen ennallistaminen ja hoito

Metsähallitus on vuoden 2003 kuluessa ennallistanut Metso-ohjelman alueella hallinnassaan olevien luon-nonsuojelun alueiden metsiä 916 ha ja soita 707 ha (til-lanne 10.12. 2003). Yksityismaiden luonnonsuojelu-alueiden ennallistaminen ja hoito käynnistyy alueel-listen ympäristökeskusten koordinoimana v. 2004.

Ennallistetun rämeen karua rauhaa Nuuksion kansallispuistos-sa. Entiset ojat on täytetty ja ojalinjat kasvavat jo suo-kasvillisuutta.

Tarjouskilpailu

Tarjouskilpailun kokeiluhanke käynnistyy v. 2004 kahden tai kolmen ympäristökeskuksen alueella. Kokeiluun on käytettävissä vuosina 2004 ja 2005 yhteensä 1 milj. euroa. Lisäksi maanhankintaan valtiolle on vuodesta 2005 alkaen käytettävissä Metsähallituksen vaihtomaita ja maanmyyntituloja enintään 5 milj. euroa vuodessa.

Luonnonhoitoalueet

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousminis-teriö ovat vuoden 2003 aikana laatineet selvityk-sen luonnonhoitoalueiden perustamisesta. Selvi-tyks valmistui joulukuussa.

Talousmetsien luonnonhoito

Metsähallitus on käynnistänyt kaksivuotisen projek-tin, jossa inventoidaan talousmetsien erityiskohteet ja suojelun alueisiin rajoittuvat metsät. Kohteiden luonnonarvot arvioidaan Metso-ohjelman luon-nonsuojelubiologisten kriteerien perusteella. Vuo-den 2003 aikana kokonaistarkastelussa on ollut mukana noin 160 000 ha Metsähallituksen talous-metsiä, josta 33 000 ha on inventoitu maastossa. Metsätalouksen ulkopuolelle jäävien kohteiden määrä ja sijainti selviää projektin päättyessä v. 2004 lopussa.

Koulutus, metsäsuunnittelu ja neuvonta

Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio ja Suomen

Ojituksen jälkeen elpynyt puusto tulee keloutumaan ja tuottamaan lahoppua, kun ojat on täytetty ennallistamisessa ja suon pohjavesipinta nousee entiselleen. Nuuksion kansallispuisto.

WWF ovat selvittäneet nykykäytännön metsälain 6 §:n antamista mahdollisuuksista. Raportti selvityksestä valmistui joulukuussa.

Tutkimus- ja selvitystarpeet

Monimuotoisuuden tutkimusohjelma (MOSSE) jatkuu v. 2004. Pääosin rahoitetaan jo v. 2003 alkaneita hankkeita, mutta joitakin uusia tutkimushankkeita on mahdollista ottaa mukaan ohjelmaan. Päätökset jatkohankkeiden rahoituksesta ja mahdollisista uusista tutkimushankkeista tehdään viimeistään tammikuussa 2004.

METSIEN SUOJELUSÄÄTIÖN PERUSTAMISEN SELVITYS KÄYNNISTYY

METSO-toimintaohjelmassa edellytetään, että ympäristöministeriö selvittää vuoden 2004 kuluessa mahdollisuudet perustaa vapaaehtoiseen maksuhalukkuuteen perustuva metsien suojelusäätio tai muut vastaavat keinot. Aihetta koskeva esiselvitys käynnistetään vuoden 2004 alussa ja sen on määrä valmistua kesäkuun loppuun 2004 mennessä. Esiselvityksen tekee suunnittelija Piia **Väntsi**.

Esiselvityksen tarkoituksena on koota pohjatieto, jonka perusteella voidaan valmistella mahdollinen ehdotus säätion toimintamalliksi ja -ohjelmaksi. Esiselvityksen jälkeen on vaihtoehtoina asettaa työryhmä laatimaan ehdotusta jatkotoimiksi tai asettaa tehtävään selvitysmies.

Selvityksessä kartoitetaan olemassa olevat säätiot metsäsektorin ja luonnonsuojelun alalla ja niiden toiminta. Asian taustaksi tulee selvittää myös ulkomaisia olemassa olevia järjestelmiä. Säätion perustamis-edellytysten arvioimiseksi on selvitettävä säätion juridis-hallinnollista toteuttamista ja valtion mahdollisuuksia osallistua sen toimintaan. Lisäksi kartoitetaan säätion rahoituspohjan muodostumista, sen markkinoinnin edellytykset, mahdollisuudet kytkeä metsäsektorin eri toimijatahot mukaan sen toimintaan sekä säätion toiminta suhteessa olemassa oleviin metsien suojelun rahoituskeinoihin. Säätion edellytykset METSO-ohjelman kokeiluhankkeiden ja muiden toimenpiteiden rahoituskeinona tulevat myös arvioitaviksi. Mikäli ajatus luonnonsuojelusäätioistä osoittautuu toteuttamiskelpoiseksi, voidaan tarkoitusta varten perustaa uusi säätio tai muu rahoituskeino taikka käynnistää toiminta jo olemassa olevan säätion tai muun järjestelmän pohjalta.

Selvitystyötä valvoo ohjausryhmä, johon kuuluvat hallitussihteeri Satu Sundberg YM, projektipäällikkö Mikko Kuusinen YM, ylitarkastaja Arto Tuominen YM ja ylitarkastaja Sinikka Jalasjoki MMM.

Lisätietoja: hallitussihteeri Satu Sundberg, p. 09-160 39495, satu.sundberg@ymparisto.fi
projektipäällikkö Mikko Kuusinen, puh. 09-160 39350, mikko.kuusinen@ymparisto.fi

TOIMINTAOHJELMAN SEURANTA

Metsäneuvosto vastaa METSO-ohjelman seurannasta. Metsäneuvoston asettama ekologisen kestäväyyden seurantatyöryhmä seuraa myös METSO:n toteutumista tältä osin. Se antoi ensimmäisen raporttinsa metsäneuvostolle 10.6.2003. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut Metso-ohjelman taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten seurannan Metsäntutkimuslaitoksen tehtäväksi. Ympäristöministeriö on puolestaan asettanut Suomen biologista monimuotoisuutta koskevan toimintaohjelman seurantatyöryhmän alaisuuteen erityisen asiantuntijatyöryhmän seuramaan METSO:n monimuotoisuusvaikutuksia.

Ohjelman kokonaisuuden seuranta toteutetaan edellä mainittujen tahojen yhteistyönä. Seuranta ja ohjelman vaikutusten arviointi perustuvat Metso-toimikunnan laatimiin seurantakriteereihin. Ensimmäiset seurantatiedot Metson toteutuksesta julkaistaan huhtikuussa 2004 Kansallisen metsäohjelman 2010 seuravassa seurantaraportissa.

METSOSSA TAPAHTUU:

- Tarjouskilpailu käynnistyy vuoden 2004 alussa. Sitä ennen päätetään kokeilualueesta. Tarjouskilpailusta on tulossa esite.
- Metsälain 6 §:n soveltamisesta on joulukuussa valmistunut Tapion ja WWF:n selvitys
- Selvitys luonnonhoitoalueista (YM, MMM ja MTK) on luovutettu MMM:lle ja YM:lle joulukuussa
- Luonnonsuojelubiologisten kriteerien esite ja Metso-ohjelman yleisesite ovat tekeillä ja valmistuvat tammi-helmikuussa 2004
- MOSSE-tutkimusohjelman ja muiden Metson tutkimushankkeiden vuoden 2004 jatkorahoituksesta päätetään tammikuussa
- Yksityismaiden luonnonsuojelualueiden luontotyyppifiedon keruu sekä hoito ja ennallistaminen käynnistyvät vuoden 2004 alussa alueellisten ympäristökeskusten koordinoimina.

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhdessä laatima Suomen metsien monimuotoisuus -esite on juuri ilmestynyt suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. Esitettä saa alan organisaatioista.

Tämän joulukuuisen kaksoisnumeron myötä uutiskirjeen toimitus toivottaa lukijoilleen Rauhaisaa Joulua!

TULOSSA:

Metsiensuojeluseminaari, Pori 1. 3. 2004

Luonnonarvokaupan yhteistyöryhmä (Lounais-Suomen metsäkeskus, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Satakunnan luonnonsuojelupiiri, Länsi-Suomen metsänomistajien liitto ja MTK Satakunta) järjestää yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön kanssa luonnonarvokaupaa ja vapaaehtoista suojelua käsittelevän metsiensuojeluseminaarin Porissa 1. 3. 2004. Seminaarin ohjelma löytyy mm. osoitteesta www.metsakeskus.fi/lounais.

Toimitus, taitto ja valokuvat: Ahti Kotisaari

METSO-ohjelman internet-sivut: www.mmm.fi/metso

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
PL 35, 000 23 Valtioneuvosto

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
PL 30, 000 23 Valtioneuvosto